

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales,
Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas
Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares:
Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CLIX. De emptore qui promisit pretium impendere in solutionem
census annui, illumque extinguere tempore conuento, quod teneantur ad
augmentum monetarum superueniens post diem destinatæ ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

134 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerii,

usufructus relictus alicui Tertio, & substitutionum appositionum ad onus dicti legatarii.

Tertio dubitatur, utrum arreagia pensionum nondum exacta, spectent ad donatarium, vel ad heredem.

Quarto, utrum appellatione mobilium reservationum per donatricem veniant pecunia, utensilia, domus, vestimenta; & generaliter quae in dicta reservatione comprehendantur.

- 1 Ad primam quaestionem, sicut & ad omnes alias, resolutum fuit, dictum filium non posse duplici jure possidere eadem bona, nempe tam virtute donationis, quam in vim legati; & cum duo tituli lucrativi simul concurrere non possint; textus est in §. sed si rem legatarii, Instit. de legat. l. proprias 13. C. cod. tit. l. nunt. 21. §. 1. ff. de leg. 3. l. Marcius, §. duobus, ff. de leg. 2. & ibi Bart. n. 13. Castrensis & Imolides Castrensis, in l. Iulianus, §. si fundum, ff. de act. empt. Gomef. lib. 1. resol. c. 12. n. 38. circa medium, Fontanell. de pact. nupt. claus. §. glos. 8. part. 14. n. 41. & seq.

- 3 Adeo ut ne hoc quidem casu aestimatio debeatur, ut nominatim cauetur in d. §. sed si rem legatarii, Instit. de legat. in illis verbis, & licet aliter veniat eam, non debetur, nec ipsa res, nec aestimatio ejus. Fontanell. d. gl. 8. p. 14. n. 46. ea ratione, quia dum agitur de re, quae ad oculum demonstrari potest, duae causae lucrativae concurrere non possunt: Bart. d. §. duobus, n. 17.

Quod autem uterque titulus sit lucrativus, non est dubitandum; cum agatur de donatione facta contemplatione matrimonii per eam, quae dotare non tenebatur: quia ad inspiciendum utrum titulus sit lucrativus, vel onerosus, inspicere debet persona donatarii, qui nihil dat de suo, sed lucrum ex donatione capit: Mangil. de impur. q. 10. num. 17. & 18. Addit. ad Burat. decis. 75. n. 10.

Ergo concluditur dictum legatum esse inutile, neque illius aestimationem deberi: Cancr. lib. 3. c. 10. de legat. n. 257. vers. tunc. Marefcot. lib. 2. var. resol. c. 105. n. 5.

- 4 Secundò respondetur paucis, nullo existente legato principali, censeri etiam nulla onera legato adiecta. Quod praesertim locum habere debet, quia testatrix in Codicillis, verbis amplissimis declaravit se dictum legatum annullare, & reuocare, & velle esse nullum; & invalidum, perinde ac si nunquam factum aut scriptum fuisset: facit text. in l. fideicommissum 81. ff. de leg. 1. & Et in pro non scriptis, deficiente legato deficit onus: Peregr. de fideic. art. 16. n. 80.

- 6 Neque obstat si dicatur, legatum factum vni ex liberis censeri translatum cum suo onere in istum legatarium, juxta notata per Mant. de consuet. lib. 12. tit. 3. n. 3. l. si adimendo, ff. de adim. legat. Surd. decis. 38. n. 9. ubi deciditur, adempto legato, fideicommissum illi impositum remanere, si non fuerit reuocatum.

- 7 Quia translatio est inutilis, cum facta fuerit in Dominum donatarium de rebus quae ad ipsum jure domini pertinebant, ut supra ostensum fuit, & super quibus testatrix nullum gravamen imponere poterat post perfectam donationem: l. perfecta donatio, C. de donationib. qua sub modo: Menoch. de praesumpt. lib. 4. praesumpt. 174. n. 18. & n. 5.

- 8 Ad tertiam quaestionem respondetur, quod arreagia pensionum nondum exacta, pertinent ad donatarium omnium bonorum, demptis tamen fructibus reservationis: quia donatrix de illis in vita, & in morte disponere poterat, & testari; & ideo fructus debiti, & reservati, extantes tempore mortis, ex veriori sententia, & receptiori non pertinent ad donatarium, sed ad heredem. Surd. conf. 73. n. 110. Gabriel. conf. 139. n. 2. vol. 1. Mant. de tacit. lib. 3. tit. 32. n. 8. & 11. Peguer. 9 decis. 140. n. 2. Franch. decis. 168. n. 3. & 10. & Quod

intelligi, nisi verba donationis essent adeo amplae, generalia, ut omnes istos fructus, seu redditus non exactos in donatione comprehendi voluisset, ex Vincent. de Franch. d. decis. 168. in fin. vers. sed non amplissimis clausulis. Capyc. Larr. decis. 44. n. 10. m. 1. & n. 21. & ita nuper judicavit Senatus Tolosanus.

Ad quartam respondetur primò, debita non contineri in dicta reservatione, quia loco non circumferuntur: Grassi. in §. legatum, q. 19. n. 4.

Secundò, in reservatione mobilium continentur fructus à solo separati: Peregr. de fideic. art. 15. n. 4.

Tertio, quod attinet ad pecuniam, magna est inter Doctores controversia, ut patet ex notata per Menoch. lib. 4. praesumpt. 138. ubi distinguit, utrum agatur de pecunia quae in arca reposita est casu praedicti, & hoc casu vult appellatione mobilium talem pecuniam contineri; an verò agatur de pecunia reposita in arca ad hoc ut expendatur, hoc casu si facta fuerit mentio mobilium domus, pecunia non continetur in reservatione, quia non potest dici quod talis pecunia sit de mobilibus, ut notat n. 8. post plures ab eo citatos.

Quod extendit ibidem, n. 12. si dubium sit, utrum pecunia sit reposita in arca, ut ibi esset loco praedicti, vel ut impenderetur: non in dubio, nam praesumitur quod talis pecunia continetur appellatione mobilium domus: Mant. de consuet. lib. 3. tit. 3. n. 4.

Sed haec distinctio procedit secundum iuramentum. Verum aliud dicendum est, si fiat commentum vbi loquendi in Gallia, de quo testatur Olivet. conf. 219. & facile probatur quod talis sit vbi loquendi in his partibus, quod appellatio des mobilis de maison, non contineatur pecunia, ut docet ibi. Menoch. d. praesumpt. 138. n. 14. imò juxta Gallicum sermonem, mobilium appellatione sola continentur suppellectilia, comme les sieges, lits, avec leurs garnitures, les tables, la vaisselle, chandeliers, vaisselles, & armoires, l. suppellectilia legata 3. in prin. ff. de legat. l. legata: & ideo fuit aliàs didictum in Curia Tolosana, appellatione des mobilis, pecuniam juxta Gallicum sermonem minime contineri: Maynard. lib. 6. c. 7. n. 2. & 3. Unde nec refert hac reservatione comprehendi, imò ad donationem pertinere verius est, cum non veniant appellatione suppellectilis: Mant. de consuet. lib. 6. tit. 3. n. 12.

Quarto, quoad reservationem iocalium, non debetur specialis consuetudo circa modum loquendi, verum est, vestes etiam feticas, & festinas in reservatione contineri, quando reservatio non potest aliis intelligi, ut declarat Mant. de consuet. lib. 3. n. 23. vers. item si testator legaverit, post Purpurat. conf. 452. sed in casu nostro ratio allegata per Mant. & per Purpuratum, locum habere non potest.

Et propterea probanda erit notoria consuetudo, quae iocalium nomine, vestes continentur solent; imò semper in pactis matrimonialibus solet distinctio inter vestes, & iocalia, dum citant Robes, Bagues, & Joyaux. Unde sequitur vestes per communem loquendi modum, non pertinere ad heredes, nec sub reservatione contineri, ut docet Purpurat. d. consil. 452. n. 6. vers. nec dicatur.

CAPUT CLIX.

De emptore qui promittit pretium impendere in solutionem census annui, illiusque extinguere tempore convento, quatenus teneatur ad augmentum moneatur, si pervenies post diem destinare solutionem quodque

quodque venditor non sit in mora, si non solverit majorem valutam debitam ante tempus solutionis promissæ per emptorem, donec emptor summam principalem obtulerit: & quod valor monetarum non sit attendendus respectu edicti Principis, sed respectu cursus communis, non tantum inter mercatores, sed etiam inter alios communiter.

S V M M A R I V M.

1. *Dammum proveniens ex mutatione monetarum cedere debet in detrimentum debitoris morosi.*
2. *Emptor qui promisit certo tempore extinguere censum annuum venditoris, adveniente tempore designato efficitur verus debitor census.*
3. *Depositum si non sit integrum, non suffragatur deponenti.*
4. *Qui tenetur ad solutionem summa principalis, est prior in mora, si non obtulerit, aut deposuerit; statim vero is qui debet majorem valorem monetæ, constituitur in mora, & non antea.*
5. *Quantum nullum emanaverit edictum Principis, communis cursus monetarum attendendus est, qualis est inter mercatores, & alios.*
6. *In judicando valore monetarum non est respiciendum ad solum usum mercatorum, sed communis usus inspicendus est.*
7. *Ex simplici tractatu absque conclusione, nulla oritur obligatio.*

Cum fuisset assessor nominatus in causa appellationis Nobilis Pauli de Melheuret de Seguinis, Domini de Buille, contra Discretum virum Stephanum Rochas loci Camareti, visis actis tam primæ quam secundæ instantiæ, fui in voto, male fuisse judicatum per Dominum Judicem à quo, dum declaravit depositum factum per dictum Rochas legitimum, & validum esse, ipsumque à die depositi liberandum esse à fructibus summæ principalis per eum consignatæ.

Et licet Judex suæ sententiæ ratione reddere non debeat, tam è quia alius assessor erat in contrario voto, ne ratione destituta nostra videatur sententia, fundamenta deduxi, quibus motus fui ad ita judicandum, & rejecto voto contrario, fuit judicatum secundum meam opinionem per tertium hujus causæ commissariū.

Supponendum igitur in primis est, quod cum dictus Dominus de Buille esset debitor Nobilis Thomæ Dinguimberty summæ 800. scutorum cum sua pensione annua 48. scutorum, vendidit anno 1642. dicto Rochas quoddam prædium, cujus pretii partem illi indicavit solvere d. Domino Dinguimberty, scilicet summam 800. scutorum, trium librarum pro quolibet, cum sua pensione 48. scutorum, quam emptor promisit solvere intra quinquennium, & sic anno 1647. & die 24. Octobris solutio fieri debebat, & ab eo tempore fuit constitutus in mora.

Secundò supponendum est, quod ab anno 1647. ad annum 1652. monetæ multum auctæ fuerunt in valore extrinseco, quia an. 1647. & 1648. scuta alba exponebantur ad rationem trium librarum & quatuor solidorum pro quolibet, anno vero 1652. ad rationem trium librarum, & decem solidorum, & ita proportionaliter de cæteris monetis aureis, vel argenteis.

Tertio supponendum est, quod cum dictus Rochas fuerit in mora ab anno 1647. omnis major valuta monetæ quæ obvenit ab anno 1647. usque ad annum 1652. pertinet ad onus dicti Rochas emptoris: cum hæc sit generalis juris regula, detrimentum prove-

niens ex mutatione monetarum cedere in damnum debitoris morosi. Duar. tract. de censib. §. 3. q. 6. n. 28. Berlich. decis. 156. num. 7. & commun. conclus. cap. 36. num. 62. p. 2. Thesaur. decis. 174. num. 4.

Et eadem die destinatæ solutionis ipse Rochas fuit verus debitor dictorum 800. scutorum, non autem Dominus de Buille: ideo periculum mutationis monetæ spectabat ad dictum Rochas emptorem qui verus erat debitor. Cencius in tract. de censib. §. 105. n. 10. & apud eundem decis. 547. n. 1. & 2.

Quartò inde sequitur, depositum dicti Rochas non esse integrum, & per consequens ei non suffragari. Rota decis. 505. n. 6. & decis. 480. n. 4. apud Ludovisi. & ibid. per Addentes num. 16. Licet enim Dominus de Buille teneretur solvere majorem valutam, hoc intelligendum est de majore valuta quæ currebat anno 1647. non autem de ea quæ propter moram emptoris dicti currebat anno 1652. quæ aucta non fuerat propter moram dicti Domini de Buille.

Quintò notandum, quod nulla potuit imputari mora D. de Buille ab anno 1647. ad 1652. cum illo temporis intervallo dictus Rochas summam principalem nec solverit, ut tenebatur, nec consignaverit, & per consequens tenebatur deponere illam majorem valutam, ratione cujus nulla poterat imputari mora D. de Buille: immò talis major valuta erat proprium debitum dicti Rochas emptoris, & sic ejus depositum non est integrum. Ultra quod dictus D. de Buille non promisit præcisè se soluturum majorem valutam, & ideo non fuit in mora, & quatenus fuisset morosus, d. Rochas fuisset primus in mora, & quia primus debebat offerre summam principalem, ut diximus sup. p. 1. q. 9. civ. cap. 16. n. 9. & 10. cum major valuta monetæ sit quid accessorium, teste Thesaur. in tract. de monet. p. 2. n. 5.

Sextò considerandum etiam est, quod licet forsitan nullum factum fuerit edictum Principis circa monetas ab anno 1647. ad 1652. tamen in hac materia debet attendi communis cursus, & usus publicus, ut testatur Oldr. cons. 168. ubi dicit quod semper recurrendum est ad valorem monetæ usuales, & quod usus publicus omni regulæ, omnique constitutioni derogat, quia moneta magis consideratur respectu cursus, quam alio respectu. Abb. in cap. quanto, n. 12. vers. nec obstat motum, de jurejur. Alex. ad Bart. in l. eleganter, §. qui reprobos, ff. de pignorat. act. & bene probat textus in Clem. 2. de decim. & ibi Glossa in verba Consuetam, & verbo Currentem: & ibi DD. omnes.

Et licet nonnulli voluerint non esse attendendum valorem qui currit inter mercatores, tamen in casu isto illorum sententia locum habere nequit, quia intelligenda est de modico valore, veluti si scuta aurea emerentur ultra valorem uno solido, vel dimidio ab his qui indigent, ut loquitur Boët. decis. 327. num. 7. vers. quævis emerentur: aut si ageretur de re exigui temporis, aut de eo qui currit inter mercatores solos, & non currit generaliter in publico usu, ut loquitur Sola in tract. de monet. casu 16. n. 7. in illis verbis: Pro majore valore quàm sit communis. Sed quando communis usus non solum inter mercatores, sed etiam inter omnes alios generaliter in quibuscumque negotiis assignat certum valorem monetæ, ille sine dubio omnes afficit: & ita intelligendus est Thesaur. de monet. p. 1. n. 41. quod bene explicat Brun. de augm. monet. p. 15. n. 2. in illis verbis: Non attenditur valor aliquarum personarum, puta camporum, sed communis. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 29. de solut. definit. 41. Scacc. de commerc. §. 2. gl. 5. n. 108. & §. 2. gl. 3. n. 93. Thesaur. jun. de monet. p. 2. n. 23. & 24.

Denique licet confiter Dominum de Buille tractasse cum vidua Domini Dinguimberty super ma-

jori valuta per ipsum debita; hoc tamen non cogit nos resilire à nostra sententia. Tum quia deductus fuit simplex tractatus, testis autem deponens de tractatu, non probat consummationem, cum nulla ex simplici tractatu oriatur obligatio: Gail. lib. 1. observ. 140. num. 9. 10. 11. & 12.

Tum etiam quia dictus Dominus de Buiffe tractavit quidem de majori valuta per ipsum debita, non autem de ea quæ debebatur per dictum Rochas ab anno 1647. ad annu 1652. ratione mortis propriæ.

Concluditur ergo depositum non suffragari, dictumque Rochas teneri ad fructus annui redditus, usque ad diem integralis solutionis, seu depositi summae principalis 800. scutorum, & sic male fuisse judicatum. Prout in effectu sententia Judicis à quo fuit revocata, & secundum votu meum lata fuit sententia.

CAPUT CLX.

Quando pater plures habens liberos, tres ex illis æquis partibus hæredes instituit, & singulis prælegata reliquit, quorum alia aliis sunt majora, utrùm solutio legitimatum, & creditorum debeat fieri per quemlibet pro rata portionis hæreditariæ, vel pro rata emolumentum. Quid juris si testator totam suam hæreditatem, aut majorem illius partem prælegatis dividerit, sive hæreditas sit solvendo, sive non? Et utrum unus ex prælegatis solvens ultra ratam partem portionis hæreditariæ, habeat regressum contra alios prælegatarios cohæredes.

S V M M A R I V M.

- 1 Si pater duos habens filios, illos æquis portionibus hæredes instituit, sed uni plusquam alteri prælegavit, debita hæreditaria solvenda sunt pro rata portionis hæreditariæ: & expenditur text. in l. 1. C. si cert. petatur.
- 2 Inæqualitas prælegatorum non arguit inæqualitatem in jure succedendi.
- 3 Actiones personales sequuntur hæredes pro ea parte qua defunctum representant.
- 4 Si prælegatum fuerit factum per modum quotæ hæreditatis, prælegatarius sustinet onera pro modo prælegati.
- 5 Primogenitus quem pater melioravit, non tenetur ad debita hæreditaria, nisi juxta portionem hæreditariam.
- 6 Quando hæreditas non est sufficiens ad solutionem æris alieni, tunc agendum est contra prælegatarios pro rata emolumentum. Intellige ut num. 8. & 9.
- 7 Creditores quando hæreditas non est solvendo, agunt in subsidium contra legatarios.
- 8 Si unus ex cohæredibus melioratus per prælegatum, plus solverit quam ascendat ejus portio hæreditaria, repetit à cohærede ratam ipsum concernentem.
- 9 Sive hæreditas sit solvendo, sive non, semper solutio æris alieni tangit quemlibet hæredem pro rata portione hæreditatis.
- 10 Quando nec hæreditas, nec prælegata sufficiunt ad solutionem æris alieni hæreditarii, tunc concurrere omnes debent pro rata emolumentum.
- 11 Quando testator hæreditatem suam, vel majorem illius partem prælegatis dividerit, prælegata tunc dumtaxat obtinent locum portionis hæreditariæ,

quando illa sunt æqualia, vel quasi æqualia.

- 12 Prælegatarius tertiam partem prælegati à seipso percipit, si sint pro tertia parte hæredes instituti.
- 13 Non potest dici quod hæreditas non sit solvenda quando cum prælegatis juncta sufficit ad æmulationem; quia prælegata ponuntur in globo, & in globus contribuit ad æmulationem pro portione hæreditaria, non autem ad ratam emolumentum.

Cum pater nullis relictis masculis, sed tribus dumtaxat filiabus, majorem hæreditatem partem inter filias prælegatis divisisset, quorum alia majora & pinguiora essent, hæreditas vero hæret exhausta tribus illis filiabus relictæ esset, & periret autem de solutione legitimatum & creditorum hæreditariorum; contendebant illæ quæ minorem habebant prælegati partem, onera & debita pro rata emolumentum solvi debere; quibus vero major prælegata facta fuerant, pro parte & portione hæreditaria, & sic pro tertia.

Dubitatum fuit, an onerum hæreditariorum solutio pro rata emolumentum ex prælegatis diceretur, an verò ad ratam portionis hæreditariæ fieri deberet.

Ego ad ratam portionis hæreditariæ solvenda prædicavi, nulla habita ratione prælegatorum inæqualiter hæredibus relictorum. Quæ conclusio probatur per textum expressum in l. 1. C. si cert. pet. & citantur omnes DD. sed magis dilucide Obsequium exponens, quod pater quidam duos habens filios, ipsos æqualiter instituit hæredes, uni prælegavit rem valentem decem, alteri prælegavit rem valentem triginta: mortuo patre, & inter filias hæreditate, ille cui minus prælegatum fuerat, videtur se hæredem institutum pro dimidia, & cum prælegatis hæreditariis se solutorum dimidiam æmulationem istam cautionem penitentia ductus alim impetorem petens se absolvi ab hujusmodi cautione, & fructum suum teneri ad solutionem duarum partium et tribus juxta proportionem prælegatorum de decem ad triginta: cui respondit Imperator illum æquæ æquam, neque usitatum rem desiderare, cum regulis juris sit, quod æs alienum sequitur totum patrimonium, vel quotam partem, & non fundum; & citatur ipso jure inter cohæredes: & idem æs alienum solvi debet pro portione hæreditaria, non pro modo rerum prælegatarum. Unde Joannes Imol. in l. lex facta 35. num. 3. in fine, ff. de hæred. vers. nota quod inæqualitas, dicit quod prælegatum inæqualitas non inducit inæqualitatem in jure succedendi: & Bald. in d. l. 1. C. si cert. pet. dicit quod actiones personales sequuntur personam hæreditatis representativè, & sic pro portione hæreditaria, pro qua defunctum representant. Sequitur idem in l. 1. C. si cert. pet. dicit quod si prælegatum, seu melioratio facta sit filio per modum quotæ hæreditatis, contribuetur ad solutionem æris alieni pro rata emolumentum, si alio titulo quam hæreditario, veluti titulo legatari, tenetur dumtaxat contribuere pro portione hæreditaria. Quam distinctionem sequitur Molin. de primogenitura, l. 1. cap. 10. num. 5. S. & sequitur ita decidit testatur Robert. rer. judic. lib. 4. cap. 13. ut ad rationem prælegatarii, & primogenitus, idemque hæres teneatur pro rata prælegati, seu meliorationis, seu primogenituræ, sed dumtaxat pro portione hæreditaria; etiam si prælegatum sit pinguius: & citat piosè Valla de reb. dub. tract. 20. num. 2. vers. primogenitum ego puto. Loquet. lit. D. num. 16. vers. primogenitum quoque Lavantage: & ibi Scholiastes: & arguitur judicatum apud Levesit arrest. 152. Bæcque de